KFV-forskaren

Medlemsblad för Katrineholm-Flen-Vingåker Släktforskarförening

Nr 1 April 2023

Tjädertorp idag Foto: Kjell Lundström

Äntligen ett nytt nummer av vår tidning! Den här gången får vi läsa om ryssar i Sverige som höll till på Harpsunds marker tillsammans med den svenska eliten. Ett annorlunda frieri i Österåker och intressant läsning i vissa dödböcker samt som vanligt lite tips till vår släktforskning.

Ur innehållet

Ordföranden har ordet	2	Rysk radarspion och flyktingspion	8
Årsmöte 2023	3	En soldats öden och äventyr	9
Före detta ordföranden har ordet	3	Frieri i Österåker på 1800-talet	10
Boktips	4	Släkt i Vingåker, Regna och Asker?	10
Mera tips	5	Smeder i Katrineholm –vilka är de?	11
Tidningsklipp	5	Släktforskningens dag i januari 2023	11
Livet kring Harpsund …….	6	Nya medlemmar	12
Tjädertorp	6	Program hösten 2023	12

KFV Släktforskarförening

Styrelse

Kjell Lundström, ordförande	070-671 14 51
Lennart Karman, kassör	073-756 88 55
Ami Rooth, sekreterare	070-320 95 97
Anne-Marie Lindblad, vice kassör	070-603 31 01
Rolf Pettersson, vice sekreterare	070-340 91 92
Susanna Nyberg, ledamot	070-712 8135

Suppleanter

Inger Andersson	070-224 50 19
Lisbet Bergendal	070-300 80 07

Revisorer

Roland Elfving	076-195 34 27
Lars Berggren	070-234 77 23
Viveca Eriksson, ersättare	073-932 48 37

Valberedning

Inger Andersson	070-224 50 19
Viola Marton	073-960 04 39
Göran Eriksson	070-366 80 28
Kenneth Gustafsson	070-687 16 10

KFV-Forskaren

Anne-Marie Lindblad, redaktör	070-603 31 01
Stefan Gustafsson, layout	070-952 78 87
Kjell Lundström	070-671 14 51
Inger Andersson	070-224 50 19
Anders Nilsson	070-609 21 72

Programkommitté

Anders Nilsson	070-609 21 72
Ami Rooth, sekreterare	070-320 95 97
Lennart Karman	073-756 88 55
Lisbet Bergendal	070-300 80 07

Föreningens adress

Katrineholm-Flen-Vingåkers Släktforskarförening
c/o Anders Nilsson
Jägaregatan 56
643 31 Vingåker

E-post: info.kfvslakt@gmail.com

Hemsida: www.kfvslakt.se

Avgifter och konton

Medlemsavgifter 2022	
Enskild:	210 kr/år
Familj:	250 kr/år
Bankgiro:	5049-6694
Swish	123 110 40 90
Organisationsnr:	802417-3638

Inlämnade bidrag

Redaktionen välkomnar artiklar och berättelser till tidningen och förbehåller sig rätten att välja bland bidragen samt att redigera texten för att få plats.

Ordföranden har ordet

Det kan jag väl, sa jag när Inger Andersson i valberedningen ringde och frågade, vill du bli ordförande i föreningen, Christer vill sluta? Jag funderade inte utan sa, vad kul det kan jag väl. Vad glad jag blir sa Inger.

Jag är 69 år, pensionerad efter 37 år som journalist på SR och SVT, senaste åren på Rapport-Aktuellt och Uppdrag granskning.

Jag är inte någon framstående släktforskare men har kanske lite gratis efter många år som grävande journalist. Jag har varit föreningens sekreterare i ett år i en styrelse med stort engagemang, idéer och kunnande. Tyvärr har vi varit två ledamöter kort, men årsmötet i februari rättade mycket glädjande till detta.

Årsmötet ja. Det är otroligt att så många medlemmar kommer. Lika glädjande är att vi nu får allt fler medlemmar efter det tapp vi hade under pandemin. Från styrelsens sida är vi väl medvetna om att intressanta och spännande föredragshållare, kurser och jourhavande släktforskare är mycket viktigt för föreningens utveckling.

Jag och övriga i styrelsen vill öka kursverksamheten. Av egen erfarenhet vet jag hur lätt det är att ”köra fast”. Här är jourhavande släktforskare viktig, men en kurs med kunniga handledare ger så mycket mer. En situation som nog de flesta hamnat i är ju, vad står det, när det gäller att tyda gammal text. Här har vi som förening en uppgift att hjälpa till och det finns många andra omvägar att ta för att komma vidare.

Våra medlemmar är viktigast. Inga medlemmar ingen förening. Kom med tips och förslag på kurser, spännande utflykter eller intressanta föredragshållare och vill du hjälpa till i verksamheten som till exempel jourhavande släktforskare, så hör av dig.

Jag och övriga kamrater i styrelsen har ambitionen att föreningen ska växa. Att fler lockas till oss för att vi gör bra och intressanta saker. Och ni behöver inte vara oroliga, Christer Uddin har lovat att vara min mentor.

Kjell Lundström
Ordförande.

Ny adress eller mejladress?

Meddela föreningen din nya adress så att du inte missar någon information från oss.

Skicka till: *info.kfvslakt@gmail.com.*

Nästa nummer

Kommer i oktober 2023.

Få tidningen digitalt

Meddela redaktionen om du vill ha tidningen digitalt med mejl istället för på papper. Då slipper vi dyra portokostnader.

Skicka till: *info.kfvslakt@gmail.com.*

Årsmöte 2023

Efter mer än 40 år som medlem i föreningen och sju år som ordförande valde Christer Uddin att lämna ordförandeklubban vidare till Kjell Lundström som nu tar över. Årsmötet var välbesökt som vanligt hölls på Sandbäcksgården i Katrineholm.

KFV Släktforskarförening höll årsmöte den 16 februari i Sandbäcksgården i Katrineholm. Kvällen inleddes med en tyst minut för de medlemmar som gått ur tiden och därpå följde årsmötet med Kristina Jonsson som ordförande och Kjell Lundström som sekreterare. Kjells nästa uppgift i föreningen blir ordförandeskapet då Christer Uddin efter många år valt att avgå. Ami Rooth ersätter Kjell Lundström. Styrelsen kom att i stort sett se ut som året innan dock med två nya namn som ordinarie ledamöter; Susanne Nyberg och Rolf Pettersson.

Kassör Lennart Karman redovisade ekonomin som visserligen påverkats av Covid-19 genom inställda aktiviteter men som är mycket god med ett starkt eget kapital. Medlemsavgiften blir som tidigare år trots höjda hyror och portokostnader.

Ett flertal medlemmar fick varsin chokladask som tack för deras engagemang; genom att dela ut tidningar, ta hand om våra datorer, hjälpa till vid jourhavande släktforskare etc. Christer Uddin avtackades med en rejäl delikatesskorg och fick tillfälle att säga några ord.

Efter årsmötet underhöll Leif Jacobsson från Malmköping med sång och gitarr. 50-talet åhörare fick också lyssna till några roliga, levande och mycket personliga berättelser om människor han mött. Mor Lovisa i Walsberga, hennes 39 fosterbarn och 8 egna. Leifs möte med mannen som arbetat på bärgningsfartyget Belos när ubåten Ulven sprängdes 1943. Barberaren som mötte den legendomsusade brottslingen ”Bildsköne-Bengtsson” i en raksalong i Malmköping.

Efter detta vidtog en stund med kaffe och smörgås som präglades av god stämning och många samtal. För styrelsens del avslutades kvällen med konstituerande styrelsemöte och därmed kavlar ledamöterna upp ärmarna för ett nytt aktivt verksamhetsår.

Christer Uddin blir avtackad och lämnar över ordförandeskapet till Kjell Lundström.

Anne-Marie Lindblad

Före detta ordföranden har ordet

Jag har varit medlem i föreningen sedan 1982, men började släktforska redan på 70-talet. Det började med att jag skrev till Landsarkivet i Uppsala och frågade om födelseförsamlingarna för far och mor och fick på köpet deras föräldrar.

Sedan följde några år av resor till Uppsala och Krigsarkivet för att forska i originalböckerna, vilket inte går att göra i dag. Det dröjde därefter inte länge förrän jag satt med i styrelsen.

Olof Danielsson var vår förste invalde ordförande och årsmötet tilldrog sig i kyrkans lokaler på Norr i Katrineholm. Detta hade föregåtts av bildandet av tre föreningar i Sörmland från en länsindelad organisation. Det hade bildats en interimsstyrelse i Katrineholm med bland annat Per Marner och Inga Eggerud - två starka namn på området och nu skulle det bildas en styrelse i Katrineholm. Organisationen antog namnet KFV Katrineholm- Flen - Vingåker Släktforskarförening. Själv var jag påhejad av Bror Erik Ohlsson, arkivarie och författare i Eskilstuna. Han var med på länsindelningens tid och är förresten släkt till mig.

I styrelsen har jag suttit sedan 80-talet med olika uppdrag. Det var först under rullfilmstiden, därefter mikrokortens tid och nu datorerna vilket gör att man numera kan sitta hemma och forska. Man blir lite bortskämd som forskare att kunna sitta hemma med sin forskning.

2016 blev jag ordförande i föreningen. Jag hade då suttit i styrelsen sedan många år tillbaka och hunnit avverka fyra—fem ordföranden.

Varje ordförande bör, innan man blir vald, tänka på vad man kan tillföra organisationen och vilka vi är till för. Många ordföranden tar också på sig för mycket vilket innebär att de inte blir långlivade på posten Jag hade ett brinnande intresse som förde in mig i denna bana och när ordförandeskapet dök upp så visste jag redan vad jag ville att innehållet skulle bli.

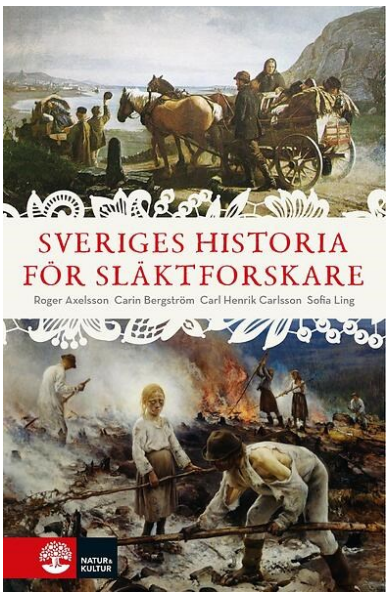
Delegering var ett ord som dykt upp tidigt i min civila karriär. Jag förstod att folk vill ha, och i de festa fall kan ta, ansvar vilket gör att allt inte kan hamna i ordförandes knä. Därför var det viktigt att vi fick en mall att utgå ifrån när det gällde vilka roller som styrelsemedlemmarna skulle ha. Allt kan inte stå i en arbetsbeskrivning utan får tas underhand.

Vi har under senaste åren utvecklat jourhavande släktforskare, tidningen, ekonomin, utbildning, föreläsningar, kontakt med medlemmar etc. Jag vet att den nyvalda styrelsen kommer att sköta verksamheten med bravur vilket gör det lättare att lämna över.

Christer Uddin
f.d. ordförande

Tips på böcker för släktforskare

Hela tiden kommer nya böcker av intresse för oss släktforskare. Den här gången har vi hittat tre som kan ge oss mer ”kött på benen” i vår forskning.

Sveriges historia för släktforskare

av Carin Bergström, Sofia Ling, Roger Axelsson och Henrik Carlsson

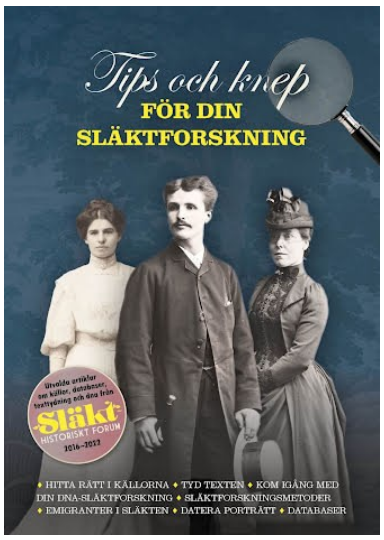
Alla som släktforskar vet att kyrkbokens magra notiser väcker fler frågor än de ger svar.
Det är så mycket mera vi vill veta- hur dessa släktingar bodde, arbetade och reste, vad de åt, var på den sociala skalan de stod, vilken skolgång de kan ha haft eller vilka politiska rättigheter de åtnjöt. Den här boken tar vid där de gamla längderna slutar och försöker besvara denna typ av frågor, som för oss närmare våra anfäders och anmödrars liv. Samtidigt placeras de i ett större historiskt sammanhang.

Boken spänner över sju hundra år, men liksom släktforskaren börjar den i det nära förflutna och söker sig allt längre bakåt.

Tips och knep för din släktforskning

Utgiven av Sveriges Släktforskarförbund

I magasinet ”Släkthistoriskt Forum” har det under de senaste åren varvat historiska tillbakablickar med konkreta tips på hur du löser släktforskningens små och stora mysterier.
I den här specialutgåvan har samlats ett urval av de bästa artiklarna av det mera handgriplig slaget. Kom dina anfäder och anmödrar närmare med hjälp av artiklar och steg för-steg-guider om texttydning, dna-släktforskning, gamla porträttfoton och mycket mera.
Dessutom hittar du mängder av exempel på spännande källor och användbara databaser.

Släktforskarens lilla faktabok 4

Vad avled man av 1912? Vilka kyrkböcker har förstörts ? Vad kostade bensinen 1950? Hur långa var männen i Europa 1860 och vad kostade det att åka tåg 1915?

Släktforskarens lilla faktabok 4 tar vid där nummer 3 slutade. En bok för både nytta och nöje! Dessutom hittar du en innehållsförteckning till föregångarna *Faktabok 1, Faktabok 2 och Faktabok 3.*

En guldgruva för emigrantforskare

Minnesota Historical Society har skannat in 28 svensk-amerikanska tidningar utgivna över hela USA under åren 1859 –2007. Totalt handlar det om 300 000 digitaliserade sidor. Här återfinns dödsannonser, skvaller från Sverige, annonser såväl som fester som svenskarna hade. Man når dessa tidningar via *www.mnhs.org* men den enklast sökvägen är *Swedish American Newspapers*. Där finns information om de olika tidningarnas historia och man kan även klicka sig fram på länkar för respektive tidning. Sedan är det bara att i lugn och ro läsa varje enskild tidning som finns utgiven – på svenska!

Tips för nybörjare från Släktforskarförbundets tidning Släkthistoriskt forum

Nya sidor med mer material för nybörjare på Rötter

Rötters nybörjarguide har utökats rejält. Utöver nybörjartipsen finns nu även nyttiga länkar och gratismaterial.

Släktforskning är en hobby som hela tiden lockar nya utövare, det skvallrar inte minst Rötters välbesökta nybörjarsidor om. 1 januari var det därför dags att lansera en helt ny steg för steg-guide på Rötter. På www.rotter.se/for-nyborjare finns numera en betydligt utökad avdelning med tips och instruktioner för den som vill komma igång med sin släktforskning.

Nybörjarsidorna lyfter också på ett tydligare vis fram alla goda anledningar att gå med i en släktforskarförening och vad som finns på Rötter.

Material för alla

Inte bara nybörjare har glädje av sidorna. Här finns numera även färdiga ansedlar och antavlor för utskrift, en introduktion till dna-släktforskning, länkar till sidor för dig som vill forska på släktingar från andra länder och tips på gratissidor för släktforskaren. Du hittar guiden under rubriken Börja släktforska på Rötter: **www.rotter.se**

Släktforskning i våra grannländer

Som släktforskare kan det vara intressant att leta efter släkt även i andra länder. Här presenterar vi några intressanta källor att söka i.

Sverige

Tidningar i alla länder är värdefulla källor att söka i. Du hittar dem på https://tidningar.kb.se/

Finland

Det är svårt att forska på levande personer i Finland. Men som medlem i Finlands släkthistoriska förening söker man efter avlidna släktingarna. Det är i Folkpensionsanstaltens kartotek av avlidna, från åren 1930 - 1958, som man kan söka i. Det består av hålkort som visar födelsedatum. Sedan kan man söka vidare i tidningsarkiven. https://www.sukuhistoria.fi/sshy/sivut/jasenille/kela/

Danmark

Ett måste är att man alltid måste veta vilket amt=län, som församlingen tillhör. För att få den informationen får man söka i wikin som drivs av Familysearch. Sök på Denmark ParishList.

Norge

På Nasjonalbiblioteket www.nb.no hittar du tidningar och även Norska amerikanska tidningen Nordisk Tidende under ”Avansert Søk”

Färöarna

Leta gratis i de färöiska arkiven www.history.fo

Några tidningsklipp ur Katrineholms tidning 1906

Valla Hästafvelsförenings svenskfödda, premierade helardennerhingst
DANTE,
fader och morfader premierade med A, står tillgänglig vid **Häringe** kl. 1/2 7 morgon och kväll. Telefon: Häringe, *Valla.* 539

Ordentligt Fruntimmer
kan erhålla **städningen** å Katrineholms Telegraf- och Telefonstation.
Vidare meddelar
672 ***Telegrafkommissarien.***

Till Amerika och Canada
befordras passagerare med **ALLAN-LINIENS** under år 1905 färdigbyggda jättepostångare **Victorian & Virginian** de största, snabbaste och enda ångare till Canadada hvilka drifvas med **ångturbiner** och **3 propellrar.** Snabb och bekväm resa hvarje vecka. Billiga priser till de Västra Staterna och Canada. För tur- och prislista m. m. tillskrif: *C. A. Lundberg, Postgatan 57, Göteborg.* Nord. A.-B. 24945 140

Livet kring Harpsund i början på 1900-talet

Våra skribenter Anne-Marie Lindblad och Kjell Lundström bor sedan ett par år granne med Harpsund och har intresserat sig för sin nya hembygd. Hos hembygdsföreningen i Mellösa har de hittat mycket intressant material från bland annat Harpsund och de som bodde därikring i början av förra seklet.

Här är det Anne-Marie som letat i album och böcker och berättar om den ryska diasporan, ryssar på flykt i Sverige, som höll till på Tjädertorp på Harpsunds marker.

Tjädertorp

En plats för ryska emigranter och svensk skådespelarelit

1899 köptes Harpsund av släkten Wicander och 1913 - 1914 bygger industrimannen Hjalmar Wicander en ny huvudbyggnad. Under 1910- och 20-talen uppfördes en rad nya arbetar- och tjänstebostäder samt ekonomibyggnader. Nu byggs även gästvillorna Lillgården, Villa Slänten och Tjädertorp runt 1920.

Lillgården, eller Veras hus som det också kallas, är högt beläget och har många detaljer och färgsättningar gemensamt med Harpsund. Det var hit Hjalmars ryska sonhustru Vera Giorgienna Wicander flyttade när hennes make Carl August Wicander avled av en hjärtinfarkt i Portugal 1952 och Harpsund testamenterades till staten. Villa Slänten ligger mitt emot Harpsund och grupphusen vid Tjädertorp i Granhed intill Harpsundssjön.

Hjalmar får tillstånd av Konungens Befallningshavande i länet att återta det gamla gårdsnamnet Harpsund. Gården hade tidigare ägts av Friherre Axel Stålarm (1630 – 1702) som döpte om den till Axelsberg. Att gården skulle återta sitt gamla namn kungjordes i Mellösa kyrka och ingen hade något däremot. Egendomens ursprungliga namn hade åter vunnit laga hävd.

Gästböckerna på Harpsund vittnar om tacksamma gäster. Bland kungligheter, affärskollegor och diplomater hittar man också många från konstens, teaterns och kulturens värld. Carl August och Vera Wicander umgicks med förkärlek med ryssar och i teaterkretsar. Här kombinerades de båda umgängena: rysk emigrantintelligentia mötte Sveriges skådespelarelit. Totalt sett gräddan i det dåtida svenska samhället. Vänner och bekanta kom på besök och ibland stannade de och bodde kvar under längre perioder. En mängd olika besök, tillställningar och fester hölls således där – inte minst de årligen återkommande kräftskivorna. Premiäravsmakningen av Harpsundssjöns kräftor sammanföll med Carl Augusts födelsedag den 13 augusti.

Den ryska kräftskivan på Harpsund 1934 – ”Alla var där”

På Tjädertorp bodde 1934 Lily och Hugo Diedrichs. Lily var ryska, bekant med Vera Wicander och född i Moskva. Hon hade träffat den svenske officeren Hugo i Manegen i Moskva där han var ridlärare, gift sig med honom och flyttat till Sverige i samband med ”bolsjevikkuppen”.

Lily Diedrichs samlade ryssar spridda i landsflykt under en lång rad år på somrarna. Här återfinns flera ur den gamla ryska aristokratin, exempelvis Peter von Lieven, storfurste. Von Lieven skrev för övrigt kräftvisan ”Kräftpolska” sommaren 1929 tillsammans med den svenska professorn i filosofi Konrad Marc-Wogau. Marc-Wogau tillhörde en tysk affärssläkt som fram till ryska revolutionen verkade i Ryssland. Lily Diedrichs var Konrads mor som hade skilt sig från hans far. Detta visade sig bli Marc-Wogaus smala lycka; han lyckas med sin mor och styvfar fly förföljelserna i Moskva till lugnet och tryggheten i Sverige. Hans bror Max hade inte samma tur. Han hade konverterat till kommunismen och stannade kvar i Sovjet. Han gjorde karriär som ingenjör och vetenskapsnamn och blev professor i radiokommunikation i Moskva 1936. Eftersom han var trotskist föll han i onåd hos Stalin, deporterades till Sibirien 1936 och arkebuserades 1938 - officiellt anklagad för att vara tysk spion.

Hjalmar Wicander vars son Carl August 1952 testamenterade sitt Harpsund till ....”Sveriges vid varje tid fungerande Statsminister”.

Senare stödde Vera Wicander tillsammans med Vera Nikolaievna Sager en ryskortodox kyrkoförsamling som fick hyra Tjädertorp gratis och där ta emot ryska obemedlade barn på sommarkoloni. Vera Sager var dotter till en rysk diplomat. Hösten 1917 befann hon sig i Stockholm tillsammans med sin mor och de kunde aldrig mer återvända till Ryssland. Hon gifte sig med Leo Sager och flyttade in i det hus som efter hennes död blev den svenske statsministerns residens – Sagerska Huset.

Många av den tidens kändisar besökte Harpsund och festade med Wicanders.

Här ser vi Vera Wicander och skådespelaren Anders de Wahl på ”Stora stenen” på Tjädertorp.

Sommaren 1934 vistades den ryske filosofen Fjodor Stepun bland ryska vänner i Sverige. Kulmen på besöket blev denna hejdundrande kräftskiva på Harpsund. Han reste gärna runt i Europa och föreläste, tog det till sin särskilda uppgift att förmedla det begynnande 1900-talets unika ryska kultur till väst.

I september 1922 landsförvisade bolsjevikerna 200 ledande ryska akademiker. De sattes på båtar till Tyskland och skulle, fick de veta, likvideras om de försökte återvända. En av de utkastade var Fjodor Stepun. Han klarade sig alldeles utmärkt i exil, snart satt han som professor i Dresden och privat var han en frodig sällskapsbroder. På kräftfesten var han således i sitt rätta element, konverserade spirituellt och lärt – och sjöng sedan snapsvisor med Anders de Wahl och skådespelaren Lars Hanson. Framemot kvällen fick de hjälp av en av Europas främsta dirigenter, Stepuns gamle vän Issay Dobrowen som också bodde på Tjädertorp denna sommar. Anders de Wahl gick som barn i huset och hade eget rum stående i en av flyglarna på Harpsund. Beskrivs av Carl-August som kvick och med en stor förmåga att skriva dikter och recitera. Lars Hansson bodde på vid tiden för festen på Tjädertorp.

Bröderna Nikolai och Max Krüll, födda i Ryssland och fostersöner till Vera och Carl August var där tillsammans med Alexander ”Schura” Grädener – en som också sågs som en ”fosterson”. Schura skulle dock stupa som rysk soldat på östfronten. Nikolai Krüll var länge chef i Portugal men flyttade hem till Sverige där han avlider 2004. Hans bror Max förblev ensamstående och tog sitt liv 1986 då han var på väg att bli blind. Han bodde en tid på Lillgården och skötte jakten på Harpsund.

Bröderna Cyrrill född 1908 i Lübeck och Aleksis Brosset född 1912 St Petersburg Söner till den f.d. ryske generalkonsuln Fjodor Lavrentyevich Brosset som 1917 öppnat café i Sthlm där ryssarna gärna samlades. Fjodor Brosset blev den som började arbeta med att förena den ryska kolonin, åtminstone i Stockholm.

Som sagt; alla var där – givetvis många svenska vänner och bekanta. För dem som bodde på Tjädertorp gick resan till Harpsund med buss där de möttes av värdfolket och övriga gäster, av vilka några var långtidsstationerade. Runt midnatt återbördades tjädertorparna till sitt nattlogi och kvar fanns fotografierna, visorna och gästböckerna som vittnar om människorna och festerna på Harpsund.

Anne-Marie Lindblad

Källor

Östbulletinen nr 2, 2009 Sällskapet för studier av Ryssland, Central- och Östeuropa samt Centralasien. - Magnus Ljunggren, professor emeritus i rysk litteratur på Göteborgs Universitet

Strömberg, Sven, *Harpsund, Hus och Händelser,* Stockholm 2003

Wicander, Carl-August, *Wicanders, Industriidkare och affärsmän under tre generationer.* Norstedts Stockholm 1950

Mellösa Hembygdsförening - Skrifter och fotografier

Arte et Marte 2018:1 Ostindiskt vapenporslin på Riddarhuset. Om Hjalmar Wicander och hans samling. Ulla-Karin Warberg - intendent Nordiska museet (Riddarhusets tidning – namnet betyder ”konst och krig” direktöversatt)

Erland Daun, *Några anteckningar om Skattesäteriet Harpsund.* Utgivare Maj Eriksson, Flenmo. Flens Boktryckeri 1982

Anatole Ericsson – radarspion och flyktingspion

Anatole Ericsson kallades för flyktingspionen. Anledningen till detta var att han under flera år fanns vid Tjädertorp vid Harpsundssjön där Carl August och Vera Wicander på Harpsund skapat ett sommarcentrum för den ryska diasporan ända fram till 1970-talet. Anne-Marie Lindblad har forskat och skrivit.

Anatole Ericsson var född i St. Petersburg 1910. Son till den svenske medborgaren Nils Ericsson och hans ryskfödda hustru Maria. Per Fröberg i Granhed har i samband med sitt arbete om Tjädertorp mött människor i Granhed som minns att han ofta gick förbi på vägen och också fotograferade. Det uppmärksammades eftersom det var inte så vanligt med kameror i början av 1950-talet. Ericsson eldade också papper i en grop i närheten av Tjädertorp. En gång blev det skogsbrand och brandkåren fick komma och släcka.

Flyktingspionen Anatole Ericsson inför sin rättegång i Stockholms rådhus 1956.

Vilka papper som han eldade framkom 1956 när Ericsson greps av polis och ställdes inför rätta för att ha spionerat för Sovjetunionens räkning. Ericsson var anställd vid LM Ericsson som arbetade med radarutveckling åt det svenska försvaret. Vid rättegången berättade han att den ryske handelsattachén Per Mirkoshinov först hade bett om information om ryska flyktingorganisationer men senare bett om detaljer rörande LM Ericssons arbete. Anatole Ericsson hade haft kontakt med den ryske diplomaten genom meddelanden i en telefonkiosk och genom brev som lagts under stenar vid landsvägar. *”Ryssarna kunde alltid hämnas på min mor i Ryssland”*, förklarade Ericsson i rätten

Den svenska säkerhetstjänsten kunde 1942 notera att en misstänkt rysk ambassadtjänsteman vid namn Aleksandr Tjistiakov cyklade 1942 runt på Djurgården i Stockholm. Här träffade han en okänd man, som visade sig vara Anatole Ericsson. Säkerhetstjänsten följde därefter Ericsson men undersökningen lades på is fram till 1955 när man vid övervakning noterade att han träffat en KGB-officer i Brunkebergs tunneln i Stockholm.

Vid förhören framkom att enda möjligheten för Ericsson att få flytta till Sverige 1936 var att han förband sig att arbeta för den sovjetiska underrättelsetjänsten. Han hade undertecknat en förbindelse att i Sverige inhämta underrättelser om Sovjets fiender. Han fick utresetillstånd från Sovjetunionen på våren 1938 medan hans hustru och son kvarhölls som garanti för Ericssons arbete. Första uppdraget var att samla information om tidigare sovjetmedborgare som uppehöll sig i Stockholmsområdet. Efter detta var gjort fick hustrun och sonen möjlighet att resa till Sverige 1939.

Den första spionrapporten visade sig vara en första avbetalning på skulden. Flyktingspionaget fortsatte år efter år och under sju somrar var han en trogen gäst på rysk-ortodoxa kyrkans sommarhem Tjädertorp. Han tog gruppbilder för kyrkans arkiv – och levererade ständigt kopior på porträtten av ryska och baltiska flyktingar till sina olika kontaktmän på ryska ambassaden och handelsdelegationen. Han fick också till uppgift att söka teknisk information, nyheter och förändringar på sin arbetsplats. I maj 1954 träffar Ericsson sin nya handledare, KGB-officeren Pjotr Mirosjnikov och därefter inriktades hans arbete alltmer på teknisk underrättelsetjänst och slutligen fotografisk dokumentation av radartekniska ritningar. Det var överlämnandet av dessa som observerades i Brunkebergs tunneln i november 1955.

När han greps erkände han att han i åratal bedrivit flyktingspionage och under de senaste två åren grovt spionage och underrättelseverksamhet. Han belönades av Sovjetunionen för allt han levererat med 3 430 kronor. Den 13 augusti 1956 anhölls han och dömdes i oktober samma år till 12 års straffarbete för grovt spioneri.

Olga Linné som tillbringade många somrar på Tjädertorp berättar;

Jag minns mycket väl hur rädda folk på Tjädertorp var när Ericsson blev anklagad för att vara en spion, en spion som även rapporterade om vad som hände och vem som bodde på Tjädertorp. Mina föräldrar var djupt olyckliga därför att de hade lämnat en stor del av sin familj i Estland. De visste ju inte om deras familj skulle bli bestraffad för att de ”svenska släktingarna” hade bott på Tjädertorp under många somrar. Släktingar till folk som flytt bestraffades i Sovjetunionen.

Drömmen om Tjädertorp var att det var ett hem där alla var fria igen. Vi hade en sång om Tjädertorp, ”Låt Tjädertorp leva och stå för frihet.” Den sången stal Ericsson, sa mina föräldrar och andra som bodde där.

Anne-Marie Lindblad

Källor

Fröberg, Per, *Tjädertorp på Harpsund – ett sommarviste för många generationer.*
Frick, Lennart – Rosander, Lars *Bakom hemligstämpeln. Hemlig verksamhet i Sverige i vår tid. Historisk media 2004*

En soldats öden och äventyr

Nedanstående dödsruna från Bjuråker visar hur mycket information en sökande släktforskare kan finna om man ger sig tid att leta. Detta gäller inte bara dödböcker utan även bouppteckningar som ibland kan redovisa fler barn till den avlidne än vad man själv funnit.

Den som i det här fallet gett sig tid att söka i längderna är Kerstin Falk som också skrivit rent en ibland svårtydd text. Kerstin är ordförande i Katrineholm Stora Malms - Hembygdsförening, en förening som KFV släktforskarförening har ett långt och givande samarbete med avseende olika typer av arrangemang.

En dödnotis ur dödboken i Bjuråker i Gävleborgs län.

”Avskedad soldat Pål Lindqvist från Ängebo dog av ålderdomsbräckligheter 85 år o 2 mån gl

Han föddes i denna församling och kyrkobyn, der fadren Bond Pehr Pålsson och modr Carin Ericsdotter voro boende. – 1760 blef han Soldat vid prem Majorens Compagnie af Helsinglands Regemente och genast utcommenderad till Pomern, der han, efter några månaders tjenstgöring blef jemte flere kamrater som commenderades af Capitaine Skog, vid Michaeli tiden, tillfångatagen af Preusiske Cavallerie Generalen Belling. Genast tvangs han att antaga Preusisk tjenst och vid Hertigen Braunschveig Bewere Regim samt Capit von Putkammers Compagn som hörde dels till Fredric den endes, dels till Prins Henrics armecorpser deltog han i kriget mot Österrike och öfverlefde, under sina vandringar genom Schlesien, Saxen och Böhmen, många blodiga strider. Vid sjuåriga krigets slut 1762 måste han qvarstadna och placerades i Stettin till Garnisons tjenstgöring.

Rymningförsök straffades hårdt, icke desto mindre beslöt han, jemte en Finsk Soldat att rymma, sedan han vistats 17 år på detta ställe. På en båt kommo de utföre Oderströmmen och Grosse Haff till Svenska Pommern; men under de 14 dagar som användes på denna resa, måste de hela dagar ligga öfverbundne af säf, och blefvo sluteligen så uthungrade att de måste äta upp sina träpiphufvuden samt beslöto för att erhålla något bröd mörda en menniska. Lyckligt återkommen om hösten 1779 antog han nytt Svensk krigstjenst följande året; varpå kronoarbetet i Carlscrona 1783, Commenderades till Finland 1788 och deltog i kriget tills han sent på hösten återkommen till Stockholm med Ryska fångar den af Gustaf den tredje erhöll afsked med pension.

Tapper krigsman, Öm make, god far, pålitlig wän och trogen granne var han jämn i med och motgång, alltid förtröstande på Gud. Lång och reslig till växten, såg han äfven på ålderns dag, karla… ut; så som en af forntidens hjeltar. Minnet af hans värde såsom menniska och Christen har egnat honom mången tår på grafven. En Sabel med Fredric den Endes namn (monogram) hvilken af Lindqvist burits under hela 19 åriga fångenskapen och medfölgt hem, är uppsatt på kyrkoväggen ofvanföre SoldatBänkarna.”

Kerstin Falk

Frågan är om Pål Lindqvist kom så här nära Fredrik den Store när han deltog i de Preussiska krigen.

Fredrik den store (med fanan) under slaget vid Zorndorf den 25 augusti 1758. Den preussiske kungen organiserade och ledde sin armé framgångsrikt under flera krig. Men hans offensiva taktik ledde även till höga förlustsiffror.
Källa: militärhistoria.se

Källa:

Bjuråker F:1 (1793-1840) Bild 98 / sid 185

Så kunde man fria i Västra Sörmland på 1800-talet

Denna berättelse visar hur det i gamla tider gick till vid bildandet av hjonelag. Som framgår hade bruden i allmänhet ingenting att säga till om vid valet av äkta man, utan giftermålet bestämdes av föräldrarna. Om en bondson eller bonddotter var aldrig så dum spelade oftast mindre roll, bara de var tillräckligt förmögna så ansågs det vara ett gott parti.

Upphovsman är Göran Warnander och berättelsen har tidigare varit införd i Vingåkers hembygdsförenings årsskrift.

Så här vackert gick inte frieriet till i Göran Warnanders berättelse.
Friare ger flickan blommor i pjäsen ”Den vackraste flickan i stan”, 1950-tal
Foto: Digitalt museum PS-195-P-019, Örebro Stadsarkiv

I storstugan i Berga i Österåker satt två män vid ett bord. Framför dem stod kaffe med tillbehör framdukat. De båda männen smuttade på varsin kaffegök medan samtalet går i allvarliga ordalag. ”Ja”, säger den äldste av de två männen, ” du behöver en hustru att sköta ditt hem sén mor din dog ifrån dig. Jag har två ogifta döttrar, Amanda som är 33 år fyllda och sén Johanna, som bara är 26 år. Vem av dem vill du ha”? ”Jag har liksom tänkt på Johanna”, säger friaren en bonde i 35 års ålder från Vrettsta i Västra Vingåker.” Nej det går inte alls”, utbrister den äldre mannen, den välbesuttne Österåkersbonden. ”Amanda som är äldst ska gå före. Ho ä också duktigast”. ” man ja har hört om henne att ho ska ha ett okristligt svårt humör”, säger friaren. ”Dä ä inte värre än vad som behövs för att sätta sej i respekt”, blev svaret. ”Men ho sir då bra ilacker ut”, invände friaren. ”Men du sir inte heller snarskrämder ut”, säger den tilltänkte svärfadern.

”Vad blir det i hemgift om jag tar Amanda?”, utbrister friaren. ”För dä första 4.000 riksdaler kontant, en bra häst värd minst 200 riksdaler, två bra mjölkkor, två får, ett dussin selverskedar och tre kistor fullpackade med linne och finaste kläder”. ” Jo men nog vill ja i alla fall helst ha Johanna. Ho är både snäll och vacker”. Den gamle invänder. ” vackerlek förgår, men duglighet består. Johanna är inte bortkommen i arbete, men inte kan ho mäta sej mä Amanda å så får ho inte mer än hälften så stor hemgift”. De sista orden tog skruv.

” Ja då får ja fälle ta Amanda”, kom det lite tveksamt. Fast nog hade jag bra gärna villat ha Johanna. Men jag behöver en avelssugga, så om jag ska avstå Johanna, så får ni nog te den utlovade hemgiften lägga suggan. ”Ja tänker inte gå från gård å grund för att få Österåkers lickersta flicka gift”, utbrister den gamla.

”Ja då får dä fälle vara med giftet”, säger friaren. Efter en hård inre kamp svarar den tilltänkte svärfadern: ”Ta då flickan å suggan” varefter flickan inkallades och lysningsdagen bestämdes.

Det blev ett bröllop med gästabud som varade i dagarna tre. Vingåkersbonden behövde inte ångra sitt val. Amanda blev en duktig husmor, och i det burgna hemmet såg så småningom en skara friska telningar dagens ljus.

Göran Warnander

Söker du släkt i Vingåker, Regna och Asker?

Vår förening har fått tillgång till en databas med 52.500 personer från socknarna Vingåker, Regna och Asker.

Göran Warnander som är medlem i Vingåkers hembygdsförening har under ca 10 år arbetat med att skriva ned personer i socknarna. För Vingåkers del bygger mycket av uppgifterna på material från framlidne Bo Olsson.

Materialet finns i släktforskarprogrammet Min Släkt:

Vill någon se och få uppgifter så kontakta vår medlem Anders Nilsson på mail anders@nbateknik.se

Smeder i Katrineholm—Känner du igen dem? Var låg smedjan?

Vi vänder oss till KFV-Forskarens läsare för att få fram uppgifter om de smeder som vi ser på bilden. Vet du var smedjan fanns och känner du igen någon av personerna på fotot? När är bilden tagen? Hör då av dig till redaktionen.

Vilka är de?

Släktforskningens dag i Katrineholm den 21 januari 2023

KFV Släktforskarförening bjöd på ”Släktforskningens dag” den 21 januari in till Öppet Hus i ABF:s lokaler på Videvägen i Katrineholm. Såväl några av oss styrelseledamöter som medlemmar i föreningen bidrog till att dagen blev väldigt lyckad.

Ett 30-tal personer strömmade till mellan 10 – 14 och frågorna var många och berörde olika spörsmål. Frågor om DNA stod naturligtvis på tapeten. Det var många som ville lära sig hur man kunde knyta band med okända familjemedlemmar och hur man hanterar de pusselbitar som står till buds när man testat sig och fått ett antal olika träffar.

Detta är ett område som blivit väldigt aktuellt, inte minst sedan Peter Sjölund klarade upp dubbelmordet i Linköping via denna forskning. Programmet ”Genjägarna” som sändes under hösten 2022, och som många av besökarna hade sett, bidrog naturligtvis ytterligare till detta intresse.

I övrigt kom också många frågor avseende släktforskning i sig – hur man börjar släktforska, vilka källor som finns att tillgå och vad man ska tänka på. Gruppvis kunde också besökarna bekanta sig med det forskarrum med fyra stationära datorer som föreningen har i lokalerna samt möjligheterna och kraven för medlemmar i föreningen att kunna utnyttja detta rum.

De fick bekanta sig med många av de program som finns inlagda, vad de innehåller, hur man använder dem samt vad man kan finna för information. Kaffe och bulle fanns naturligtvis på plats och många, men inte alla, tog en paus i informationsflödet.

Vid 14-tiden kunde vi som informerat nöjda dra oss tillbaka. Vi kunde också konstatera att vi, glädjande nog, fått ett antal nya medlemmar som resultat av dagen.

Inger Andersson

Avs:
KFV Släktforskarförening
c/o Anders Nilsson
Jägaregatan 56
643 31 Vingåker

B PP Sverige, Port Payé

Nya medlemmar sedan förra numret av KFV-forskaren

Anders Nordh, KATRINEHOLM
Ingrid Birgitta Larsson, KATRINEHOLM
Margareta Nilsson, KATRINEHOLM
Ingbritt Karlsson, KATRINEHOLM
Eva & Göran Svéda Karlsson, VINGÅKER
Margareta Wårenius, FLEN
Gunilla Marie-Louise Keglander ,SKÖLDINGE
Edmund Franzén, KATRINEHOLM
Tage Karlsson, VINGÅKER
Ossian Mård, PÅLSBODA
Roland Ahlgren, VINGÅKER
Margareta Lindblom, VINGÅKER

Vi hälsar alla nya medlemmar välkomna till vår förening!

Program 2023

Jourhavande släktforskare i Flen, 25/4, 26/9, 24/10 och 28/11

Jourhavande släktforskare i Katrineholm 26/4, 28/9, 26/10 och 30/11

Jourhavande släktforskare i Vingåker 25/4, 26/9, 24/10, 21/11

19 april kl. 18.00 ABFs lokaler Videvägen 9 Katrineholm. Arne Westberg berättar om ”Sägner och historier i Österåker.”
13 maj, 10-15. Utflykt, Kai Kylegård guidar och berättar om Stensjö, tidigare administrativt centrum med sparbank, lanthandel, fjärdingsman mm innan järnvägen drogs förbi till det som senare skulle bli Katrineholm. Mer information kommer senare.
1-2 juli, Mellösa hembygdsdagar
5 augusti, Vialadagen
6 augusti, Djulödagen. Katrineholmsveckan
6 september Arkiv Digital, Cecilia Löfgren
11 oktober, Från gravvalvsvarligt till dödskul, Lennart Palm
? oktober, Farsoter och sjukdomar, Anna-Karin Westerlund (datum ännu ej bokat)
8 november, Soldater och soldattorp, Anders Halldén

Läs mer på föreningens webbsida www.kfvslakt.se. Där kan du se mer information om våra kurser.

Sveriges Släktforskarförbund
Sörmlands Sparbank
ABF
GÖR EN ANNAN VÄRLD MÖJLIG